

מאמר השם נפשנו בחיים תשח"י

קונטרס ג' תמוז - תשמ"ט

בס"ד. ש"פ קרח, ג' תמוז ה'תשח"י

השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו¹, ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה דחג הגאולה י"ב תמוז² [שהתחלת הגאולה היתה בג' תמוז³], דהחיים שבהם שם נפשנו הם חיים נעלים יותר מחיי הנפש (מצד עצמה). דחיי הנפש הם מוגבלים, דהגם שהנפש הוא חי בעצם (שלמעלה מהתפשטות החיות שמחי' את הגוף, ולא רק מחיות הפרטי אלא גם מחיות הכללי)⁴, מ"מ, כיון דזה שהנפש הוא חי בעצם הוא מפני שהקב"ה הטביע בהנפש טבע זה (שיהי' חי בעצם), לכן, גם חיות זה (דבחינת חי בעצם) הוא בהגבלה, והחיים שבהם שם נפשנו הם למעלה מהטבע⁵. וזהו השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו, שהכח על זה שרגלנו לא יהיו למוט הוא דוקא מהחיים שלמעלה מהטבע.

ב) ולהבין הטעם על זה שמצד חיי הנפש עצמה, גם מצד בחינת חי בעצם, אפשר להיות למוט רגלנו, והכח על זה שלא יהי' למוט רגלנו הוא דוקא מהחיים שלמעלה מהטבע, וגם להבין השייכות דענין זה להגאולה די"ב תמוז, יש להקדים מ"ש בריש פרשתנו⁶ ויקח קרח ותרגם אונקלוס ואתפלא קרח. דבכ"מ שנאמר ויקח תרגם ונסיב וכאן תרגם ואתפלא. ואיתא בספר נועם אלימלך⁷ דואתפלא (קרח) הוא ע"ד רקיע המבדיל בין מים למים. ומבאר הצ"צ⁸, דפירוש זה (שואתפלא קרח הוא ע"ד רקיע המבדיל) הוא ע"פ מה דאיתא בזהר⁹ דרקיע המבדיל הוה מחלוקת שמאלא בימינא כו' כגוונא דא מחלוקת קרח באהרן. דמזה מובן, שהשייכות דואתפלא קרח לרקיע המבדיל היא לא רק מפני שהשרש דמחלוקת (איזו מחלוקת שתהי') היא מרקיע המבדיל, כדאיתא במדרש¹⁰ למה אין כתיב בשני כי טוב כו' שבו נבראת מחלוקת שנאמר¹¹ ויהי מבדיל בין מים למים, אלא שגם מחלוקת זו בפרט, מחלוקת קרח באהרן, היא דוגמת (ושרשה היא) המחלוקת דרקיע המבדיל. דכמו שהמחלוקת דרקיע המבדיל היא מחלוקת שמאלא בימינא, עד"ז היא מחלוקת קרח באהרן, דאהרן הוא בקו החסד, ימין, וקרח שהי' לוי הי' מבחינת גבורות, שמאל.

ר"ש להוסיף, דשני ענינים אלו שבואתפלא קרח (מחלוקת, וזה שחלק על אהרן) שייכים זה לזה. דהנה זה שבריא מחלוקת (רקיע המבדיל) היתה ביום השני דוקא הוא, כי יום הראשון הוא מדת החסד (ימין) ויום השני הוא מדת הגבורה (שמאל), ומצד הגבורה יש נתינת מקום למחלוקת¹². וכדאיתא בזהר שם ימינא איהו שלימא דכולא כו' בי' תליא כל שלימו, כד אתער שמאלא אתער מחלוקת. ועפ"ז יש לומר, שעיקר ענינו של קרח הוא מחלוקת [כמובן גם מזה שארז"ל¹³ כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו¹⁴ שנאמר¹⁵ ולא יהי' כקרח וכעדתו, דמזה שהמחזיק במחלוקת (איזו מחלוקת שתהי') הוא כקרח ועדתו, מוכח, שעיקר ענינו של קרח הוא מחלוקת], וזה שחלק על אהרן (חסד) ורצה לעשות הגבורות עיקר¹⁶, הוא שע"ז יהי' חיזוק למחלוקת. וצריך להבין, הרי קרח פיקח הי'¹⁷, ומסתבר לומר שהמחלוקת שלו על כהונת אהרן היתה מפני שטעה בדרכי העבודה¹⁸, ואינו מובן, למה רצה במחלוקת. דזה שחלק על אהרן, אפשר לבאר, שקרח סבר שעבודת ה' צריכה להיות בקו הגבורה, ולכן חלק על אהרן שהיתה עבודתו בקו החסד. אבל לפי הנ"ל דזה שקרח רצה לעשות הגבורות עיקר הוא בכדי שיהי' חיזוק למחלוקת, אינו מובן, האיך חשב קרח שמחלוקת הוא דרך בעבודת ה'. וגם צלה"ב מה שמתרגם ואתפלא קרח, דואתפלא הוא ע"ד רקיע המבדיל, דלכאורה, הרי גם שמו של קרח עצמו רומז על רקיע המבדיל¹⁹, כמ"ש הצ"צ עה"פ ויקח קרח⁸ שקרח רומז על רקיע המבדיל כמ"ש²⁰ רקיע כעין הקרח, ומהי ההוספה דואתפלא קרח.

זה **הקב"ה** הידוע בענין רקיע המבדיל בין מים למים²¹, דמים הם תענוג, דזה שהמים מצמיחים כל מיני תענוג²² הוא לפי שבהם יש ענין התענוג²³. והרקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים היא הפרסא שעל ידה נעשית ההבדלה בין התענוגים בעינים הרוחניים (מים עליונים) ותענוגי עוה"ז (מים תחתונים). והכוונה ברקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים היא בכדי שע"ז יתעלו מים התחתונים למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם. דע"י ירידתם למטה, נעשה בהם התשוקה והצמאון לעלות למעלה, מים תחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קמי' מלכא²⁴, וע"ז הם מתעלים למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם, ולמעלה יותר גם ממים העליונים. וזהו מה שארז"ל²⁵ דזה שביום השלישי נאמר שני פעמים כי טוב הוא אחד למלאכת המים ואחד למלאכתו של יום, דלכאורה, הרי מלאכת המים הו"ע של מחלוקת ואיך נאמר על זה כי טוב. והביאור בזה, שע"י עבודת האדם נעשה הבירור והעלי' דמים התחתונים²⁶, ולכן, ביום השלישי כשהי' יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה²⁷, דיבשה היא מקומו של האדם, נשלמה הכוונה דמלאכת המים, שע"י הבדלת מים התחתונים ממים העליונים וירידתם למטה הם מתעלים למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם, ואז (לאחרי שנעשית האפשריות דעלי' זו), גם מלאכת המים היא טוב.

ד) **ועפ"ז** יובן מה שקרח רצה במחלוקת, כי קרח חשב שהכוונה בזה שמים התחתונים נבדלו ממים העליונים וירדו למטה הוא בשביל המעלה שישנה בהתענוגים הגשמיים עצמם, דשרש הגשמיות הוא למעלה יותר משרש הרוחניות. [וע"ד המבואר בתו"א²⁸ דבעולמות העליונים נאמר²⁹ מה גדלו מעשיך, וענין מה רבו מעשיך³⁰ הוא בעולמות התחתונים דוקא, וענין הריבוי מורה על השלימות דא"ס, שעם היותו יחיד, הוא נושא גם ריבוי פרטים³¹]. ולכן רצה שהגבורות יהיו העיקר, כי זה שמים התחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קמי' מלכא הוא מפני שנרגש בהם העילוי דענין הגילויים (חסד, ימין), וכיון שהגילויים הם בעיקר בעולמות העליונים, לכן מים התחתונים (שאינן בהם גילויים) רוצים לצאת ממציאותם ולעלות למעלה. אבל לפי טעותו של קרח שהכוונה היא בתענוגים הגשמיים עצמם, שיתגלה בהם שרש הגשמיות, הרי אדרבא, עיקר המעלה היא בהצמצומים והגבורות, שמהם מתהוים הדברים הגשמיים³². אבל קרח טעה בזה, כי גילוי השרש דמים התחתונים (גשמיים) עצמם יהי' לע"ל, ובכדי שיהי' גילוי השרש דמים התחתונים עצמם, צריך להיות בהם תחלה ההרגש דמעלת הגילויים, שע"י הרגש זה יש בהם הצמאון והתשוקה לעלות למעלה, וע"ז יהי' גילוי השרש דמים התחתונים עצמם³³. וזהו שלא נאמר כי טוב במלאכת המים עד ליום השלישי, אף שישנה מעלה גם במלאכת המים כמו שהיתה ביום השני, בזה שנבדלו מים התחתונים ממים העליונים וירדו למטה, כי הגילוי דמעלה זו יהי' רק לע"ל, ועכשיו, הכוונה בירידת המים למטה היא בכדי שיעלו למעלה (כנ"ל), דענין זה נעשה ביום השלישי דוקא. ועד"ז הוא בכללות הענין דגילוי (שרש החסד) וצמצום (שרש הגבורה), דהמעלה שבהצמצום עצמו יתגלה רק לע"ל, והכוונה בהצמצום כמו שהוא עכשיו הוא בשביל הגילוי³⁴.

ה) **ועד"ז** הוא בעבודת האדם, שהגם שיש יתרון בהעבודה דבכל דרכיך דעהו³⁵ על העבודה דתורה ומצוות, שע"י העבודה דבכל דרכיך דעהו ידיעת אלקות היא גם בעניני העולם (בכל דרכיך)³⁶, מ"מ, בכדי שעסקו בדברי הרשות (דרכיך) יהי' באופן שעניני העולם לא יפעלו בו ירידה ח"ו ואדרבא בהם עצמם יראה השגחה פרטית (דעהו), הוא ע"י העבודה דכל מעשיך יהיו לשם שמים³⁷, שכוונתו בזה שעוסק בעניני הרשות היא בכדי שע"ז יוכל לעסוק בתורה ומצוות [ומכיון שכל עסקו בעניני העולם הוא בשביל קיום התומ"צ לכן הוא ממעט בהם ככל האפשרי ועוסק בהם רק עד כמה שמוכרח], ואז גם כשעוסק בעניני העולם, הוא רואה בהם גילוי אלקות, דעהו.

ו) **וע"פ** הנ"ל יובן גם דיוק לשון רז"ל¹³ שאין מחזיקין במחלוקת, מחזיקין דייקא, דמציאות המחלוקת עצמה, זה שמים התחתונים נבדלו ממים העליונים, היא בריאה שנבראה ע"י הקב"ה. וחטאו של קרח הי' שהחזיק במחלוקת, שרצה שתתקיים ההבדלה (שמים התחתונים ישארו למטה ולא יהי' בהם הצמאון לעלות למעלה). ויש להוסיף, דכמו

שהכוונה בבריאת המחלוקת (רקיע המבדיל) ביום השני היא בכדי שיתברר ביום השלישי, שאז גם הרקיע המבדיל נעשה טוב, עד"ז הוא גם בנוגע למחלוקת קרח, שהכוונה בזה (כמו שהי' מצד למעלה³⁸) היתה בכדי שיע"ז יהי' שלום באופן נעלה יותר מכמו שהי' קודם המחלוקת. וכמבואר בהדרושים³⁹, דזה שכתחלה דיבר משה אל קרח ואל עדתו והי' מחזר אחריהם בדברי שלום⁴⁰, הוא, כי משה חשב דכמו שיום השלישי (ת"ת) בירר את המחיצה וההבדלה שנעשה ביום השני, עד"ז יהי' גם בנוגע לקרח, שמה [שהי' שלישי⁴¹, ת"ת⁴²] יברר אותו. [אלא שלא הי' כן, כי קרח לא רצה בזה⁴³, ורצונו הי' להחזיק במחלוקת].

ועפ"ז יש לבאר מה שמוסיף התרגום שויקח קרח הוא ואתפלג קרח ע"ד רקיע המבדיל, אף ששמו של קרח עצמו רומז (כנ"ל) על רקיע המבדיל (רקיע כעין הקרח), כי שמו של קרח⁴⁴ (מלשון קרחה⁴⁵ שענינה הוא פילוג⁴⁶) מורה על הטבע שלו (שהי' נוטה למחלוקת) שנברא ע"י הקב"ה. משא"כ ויקח קרח הוא מעשה המחלוקת שעשה ברצונו ובבחירתו. וזהו מה שמחדש התרגום אונקלוס דויקח קרח הוא ואתפלג קרח ע"ד רקיע המבדיל, שגם המעשה דמחלוקת קרח, אף שזה הי' ברצונו ובבחירתו, הוא ע"ד רקיע המבדיל שנברא ע"י הקב"ה. דכמו שהכוונה בבריאת הרקיע המבדיל היא בכדי שיתברר ביום השלישי, עד"ז הוא גם ואתפלג קרח, שהכוונה בזה (מצד למעלה) היא בכדי שיתברר ע"י משה⁴⁷, כנ"ל.

ז) ויש לומר, שהסיבה לזה שקרח טעה וחשב שהכוונה ברקיע המבדיל היא ההבדלה עצמה, היא, מפני שלא הי' בו ענין הביטול. והענין הוא, דזה שנת"ל (סעיף ג) שהכוונה בזה שמים התחתונים נבדלו ממים העליונים וירדו למטה היא בכדי שיהי' בהם התשוקה והצמאון לעלות למעלה, הוא חיבור והתכללות דשני מדות הפכיות. כי מצד החסדים (מעלת הגילויים), המעלה היא במים העליונים ולא הי' צריך שמים התחתונים יובדלו ממים העליונים וירדו למטה, ומצד הגבורות, המעלה היא בגילוי השרש דמים התחתונים עצמם, ואין צריך שבמים התחתונים יהי' תשוקה וצמאון לצאת ממצויאיתם ולעלות למעלה. וזה שהכוונה בהירידה דמים התחתונים למטה היא שיהי' בהם הצמאון לעלות למעלה הוא מצד הת"ת, קו האמצעי, שמחבר ההפכים דחסד וגבורה, שיהי' לאכללא שמאלא בימינא⁴⁸. ולהיות דענין ההתכללות הוא מצד הביטול⁴⁹, לכן קרח שלא הי' בביטול, לא הונח אצלו ענין זה.

יש לומר, שעד"ז הוא בנוגע להעבודה דכל מעשיך לשם שמים, דזה שהגם שיוודע גודל העילוי דבכל דרכיך דעהו, ידיעת אלקות בעניני העולם עצמם, ומ"מ יהי' כל עסקו בעניני העולם רק אמצעי בשביל קיום התומ"צ, הוא ע"י הביטול לקיים רצון העליון. דמכיון שעבודתו היא לא לרוות את צמאונו שיהי' גילוי אלקות בנפשו, אלא שהוא מסור ונתון לקיים רצון הקב"ה, לכן אין נוגע לו הגילוי שידע אלקות (גם) בעניני העולם, וכל רצונו הוא בקיום התומ"צ, קיום רצון הקב"ה. [ועי"ז יהי' לו גם הגילוי אלקות שבעניני העולם, וכנ"ל (סעיף ה), שע"י העבודה דכל מעשיך לשם שמים מגיעים לבכל דרכיך דעהו].

ח) וזהו השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו, דכשהאדם עוסק בתומ"צ הוא בבחינת ראש וכשהוא עוסק בעניני העולם הוא בבחינת רגל, והכח על זה שהרגלים שלו (העסק בעניני העולם) לא יהיו למוט, הוא מהחיים שבהם שם נפשנו, החיים שלמעלה מהטבע, שלמעלה מחיי הנפש עצמה, גם מבחינת חי בעצם, כי מצד הדרגא דחיי הנפש עצמה (כולל גם בחינת חי בעצם), אפשר שירצה בהגילוי אלקות שבעניני העולם, וכאשר עסקו בעניני העולם יהי' בשביל (הגילוי שב) עניני העולם עצמם, ולא לשם שמים בשביל קיום התומ"צ, אז הרגלים שבו (התעסקותו בעניני הרשות) יהיו למוט, ובכדי שהרגלים שלו לא יהיו למוט, ע"י שעסקו בדברי הרשות הוא לשם שמים כנ"ל, הוא ע"י החיים שלמעלה מהטבע (די"ל שהכלי לזה הוא הביטול), שלהיותם למעלה מהגבלה הם מחברים שני ההפכים דחסד וגבורה, דהגם שיוודע העילוי שבבירור דברי הרשות, מ"מ כוונתו בעשיית דברי הרשות היא בשביל קיום התומ"צ.

לומר שזהו הקשר דהשם נפשנו בחיים גוי' עם הגאולה די"ב תמוז, דהנה ידוע⁵⁰ שע"י הנהגת הטבע, שהיא תמיד באופן א', מתגלה הענין דלא שניתי⁵¹ (אלא שהענין דלא שניתי כמו שמתגלה בהנהגה הטבעית הוא מלוכש בהגבלת הטבע), וע"י הנסים נמשך גילוי אור א"ס הבלי גבול שלמעלה מהתלבשות בעולמות. והשרש דב' ענינים אלו הוא חסדים וגבורות. דהנהגת הטבע (צמצום והגבלה) היא מהגבורות [וי"ל דזה שבהנהגה הטבעית דוקא מתגלה הענין דלא שניתי הוא מפני ששרש הגבורות הוא למעלה משרש החסדים], והנסים (גילוי שלמעלה מהגבלת הטבע) הם מהחסדים. וענין לאכללא שמאלא בימינא הוא, שהגילוי דאור א"ס הבל"ג שע"י הנסים הוא לא באופן דשידוד הטבע, אלא דהגם שהטבע נשאר במציאותו, רואים בגילוי שהוא נס שלמעלה מהטבע. ואולי יש לומר, דמ"ש בתניא⁵² דענין שיתף בו מדת רחמים⁵³ הוא התגלות אלקות ע"י צדיקים ואותות ומופתים, הכוונה בזה היא (בעיקר) להאותות ומופתים [שע"י הצדיקים] המלוכשים בטבע (שיתף בו), שהאותות והמופתים שלמעלה מהטבע הם מהחסדים, והטבע (שבו מלוכשים המופתים) הוא מהגבורות, ולכן אותות ומופתים אלו הם ממדת הרחמים, ת"ת, שמחברת שני ההפכים דחו"ג.

רזקהי השייכות דהשם נפשנו בחיים גוי' להגאולה די"ב תמוז, כי הגאולה די"ב תמוז (כולל גם התחלת הגאולה שהיתה בג' תמוז) היתה נס גלוי שלמעלה מהטבע, ואעפ"כ לא הי' זה באופן דשידוד וביטול הטבע, אלא שהטבע נשאר במציאותו, ויתירה מזו שגם המנגדים נשארו אז בתקפם, ומ"מ הוכרחו לסייע (וע"י התוקף שלהם) בהשחרור והגאולה⁵⁴. ועי"ז נתבטלה המחיצה בין התחתונים לעליונים, לאכללא שמאלא בימינא. ועי"ז ניתן לאח"ז הכח לכאו"א מישראל לבטל המחיצה בין עסק בדברי הרשות לקיום התומ"צ, שגם בעניני הרשות יאיר אור התורה והמצוות, וזה נעשה הכנה קרובה לקיום היעוד⁵⁵ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר, שגם הבשר הגשמי יראה אלקות⁵⁶. וכל זה נעשה ע"י האותות ומופתים שע"י הצדיקים, שממשיכים בהטבע גילוי אלקות שלמעלה מהטבע, כמו שהי' בימים ההם בזמן הזה.

_____ | _____

הערות שוליים

- * (יצא לאור בקונטרס ג' תמוז – תשמ"ט, "לקראת ג' תמוז הבעל"ט, יום צאת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ מבית האסורים, שאז הותחלה הגאולה די"ב-י"ג תמוז .. ד"ח תמוז תשמ"ט".
1. תהלים סו, ט.
  2. דשנת תרצ"ד, נדפס בסה"מ ה'תש"י ע' 255 ואילך.
  3. ראה סה"מ קונטרסים ח"א קעה, א. לקו"ש ח"ד ס"ע 1314 ואילך. ובכ"מ.
  4. ראה בארוכה סה"מ ה'ש"ת ע' 31 ואילך. ה'תש"ח ע' 6 ואילך. ובכ"מ.
  5. להעיר גם מזה שמביא בהמאמר רפ"ב מהרע"ב ספורנו דפירוש השם נפשנו בחיים הוא שהחינונו כו' בין אוה"ע נגד הטבע.
  6. קרח טז, א.
  7. עה"פ, הובא ונתבאר באוה"ת פרשתנו ע' תרצו. שם ע' תשכג. ד"ה כל פטר רחם תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' שיח ואילך (בהוצאת תש"ס ואילך – ע' שמא ואילך)). ובכ"מ.
  8. אוה"ת שם ע' תרצו.
  9. ח"א יז, א.
  10. ב"ר פ"ד, ו.
  11. בראשית א, ו.
  12. ראה גם שעהיוה"א ספ"י ולקו"ת שה"ש ל, א, שבריאית הרקיע המבדיל היתה ביום השני כי ביום השני הוא מדת הגבורה.
  13. סנהדרין קי, א. וכ"ה בבמדב"ר פרשתנו פי"ח, כ. תנחומא פרשתנו י. וראה ג"כ פרש"י עה"פ טז, יב.
  14. ובפרט להדיעה שאינה אסמכתא כ"א מן התורה ובמנין הלאוין (ראה סה"מ צ' להרמב"ם שורש שמיני, רמב"ן שם. ועוד).
  15. פרשתנו יז, ה.

34. ראה סד"ה ויקח קרח תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' א'מג), דטעותו של קרח (שהגבורות הם העיקר) היתה מצד זה שהצמצום קדם לגילוי הקו. וטעה בזה, כי הצמצום הוא בשביל הגילוי, "ומעלת הצמצום מצד עצמו שיש לו קדימה בעצם יתגלה לעתיד".

וראה גם לקו"ת פרשתנו נד, ג, דקרח רצה לעשות מגבורות עיקר, כמו שלע"ל תהי' הלכה כב"ש. "אך באמת שגה ברואה כי הנהגה זו א"א להיות כ"א אחר שלימות הביירוים", משא"כ עכשיו מהגבורות יש יניקה לחיצונים, ולכן צ"ל הגבורות טפלים להחסדים.

35. משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סר"א. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.

36. ראה לקו"ש ח"ג ע' 907. שם ע' 932. ח"י ע' 104 ואילך.

37. אבות פ"ב מי"ב. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.

וראה ד"ה והי' שארית יעקב שנה זו (תשח"י – סה"מ תשח"י ע' 485 ואילך) (נעתק גם בלקו"ש ח"ג ע' 932 הערה 17), שהעבודה ד"לשם שמים" באה מצד ההכרה שהצמצום הוא בשביל הגילוי, והעבודה ד"בכל דרכיך דעהו" באה מצד ההכרה שבהצמצום עצמו מתגלה שלימותו ית', שיש לו כח גם בגבול.

38. להעיר מהידוע בענין נורא עלילה על בני אדם (תהלים סו, ה. וראה הנחומא וישב ד. תו"ח תולדות יג, א ואילך. ובכ"מ). וראה לקו"ש ח"ה ס"ע 65 ואילך.

39. סה"מ תרכ"ז ע' שכב.

40. פרש"י שבעה ערה 13.

41. שבת פח, א. וראה ר"נ גאון שם. הנחומא יתרו יו"ד. ועוד. וראה מדרש משלי פכ"ב.

42. ראה אוה"ת שם ס"ע תשיז.

43. כ"ה בסה"מ תרכ"ז שם. ולהעיר מהמבואר בתו"א וישלח כד, ג בענין מה שרצה יעקב לברר את עשו "שהמניעה היא מצד עשו כו' שהוא עדיין למטה בבחי' שבירה". ויש לומר, דמזה שאומר שקרח לא רצה משמע שגם מצד דרגתו של קרח לא הי' מניעה שיתברר ע"י משה, אלא שלא רצה.

44. ראה יומא פג, ב: ר' מאיר הוה מדייק בשמא, עיי"ש. וראה בארוכה תשובות וביאורים (קה"ת, תשל"ד) סי' א (ע' 4 נדפס באגרות-קודש ח"א ס"ע רפח ואילך)).

45. סנהדרין קט, ב.

46. ולהעיר מהסמיכות ד"ולא תשימו קרחה" ל"לא תתגודדו" (ראה יד, א) שדרשו ע"ז רז"ל (יבמות יג, ב) לא תעשו אגודות אגודות. וראה סה"מ צ"ל להרמב"ם מל"ת מה. וביל"ש עה"פ: "לא תתגודדו לא תשימו אגודות אגודות.. שלא תשימו קרחה בכס כשם שעשה קרח לישראל ועשאן אגודות אגודות".

16. לקו"ת פרשתנו נד, ג. ובכ"מ.

17. הנחומא שם ה. במדב"ר שם, ח. פרש"י פרשתנו טז, ז.

18. וכמובן גם מהמבואר בהדרושים דפ' קרח (לקו"ת שם נד, א ואילך. אוה"ת וסה"מ תרכ"ז שבעה ערה 7. ועוד).

ואין סתירה לזה מפרש"י (ריש פרשתנו, מתנחומא שם א) "נתקנא על נשיאותו של אליצפן כו'" – דיש לומר, שתחלת המחלוקת שלו היתה מצד טעות בדרכי העבודה, ומזה נשתלשל אח"כ מחלוקת שמצד קנאה.

19. דנוסף לזה שקרח מלשון קרחה רומז על מחלוקת בכלל (כדלקמן הערה 46), רומז גם על רקיע המבדיל.

20. יחזקאל א, כב.

21. ראה בכ"ז אוה"ת שם ע' תשכג, ואילך. סה"מ תרכ"ז שם. וראה גם לקו"ת ואתחנן יא, ב. אמ"ב שער הק"ש פ"ד. ובכ"מ.

22. תניא פ"א (ה, סע"ב).

23. ראה אמ"ב שם (יז, א).

24. תקו"ז ת"ה (יט, ב). תוס' הרא"ש (הדר זקנים) בראשית בתחלתו. בחיי עה"פ ויקרא ב, יג.

25. ב"ר פ"ד, ו. פרש"י בראשית א, י.

26. דזה שיש להם תשוקה לעלות למעלה הוא רק הכשרה להבירור והעלי' שלהם, והבירור והעלי' שלהם בפועל היא ע"י עבודת האדם, ע"י שהם קרבים ע"ג המזבח במלח וע"י ניסוך המים (ראה בחיי ויקרא שם. וראה גם פרש"י ויקרא שם) וכיו"ב.

27. בראשית שם, ט.

28. וארא נו, א – הובא באוה"ת פרשתנו ס"ע תשכג.

29. תהלים צב, ו.

30. שם קד, כד.

31. ראה סה"מ תרנ"ט ע' ע. ושם, דגילוי הריבוי שבא"ס הוא ע"י שם אלקים (גבורה).

32. להעיר מהמבואר בלקו"ש ח"ח (ס"ע 110 ואילך, 116 ואילך). דטענת קרח "כל העדה כולם קדושים גו' ומדוע תתנשאו גו'" (פרשתנו טז, ג) היא, דעבודתו של אהרן היתה "בהעלותך את הנרות", לעורר בישראל התשוקה להתעלות למעלה, ועל זה היתה טענתו של קרח, דמכיון ש"כל העדה כולם (גם אלו שעיקר עסקם הוא בבירור דברי הרשות הם) קדושים", ואדרבא "ובתוכם ה'", שע"י עבודה זו היא המשכת שם הוי' שם העצם, ובמילא "מדוע תתנשאו" שאין צריך לעורר בהם התשוקה להתעלות למעלה ("תתנשאו"). וראה לקמן ס"ה שהמעלה שבבירור דברי הרשות היא דוגמת המעלה שבמים התחתונים.

33. וע"ד המבואר בלקו"ת שבעה ערה הבאה, דזה שלעתיד יתעלו הגבורות למעלה מהחסדים [שלכן תהי' אז הלכה כב"ש] הוא "דוקא אחר שנכנעו להחסדים".

47. בלקו"ש ח"ח ע' 118 ואילך, שהדמיון ד"ואתפלא קרח" לרקיע המבדיל שהכוונה בהבדלה היא בשביל העילוי שנעשה עי"ז, הוא זה שע"י מחלוקת קרח נתוסף תוקף בכהונת אהרן (ראה רש"י פרשתנו יח, ח). ויש להוסיף, דכמו שהכוונה ברקיע המבדיל היתה שאח"כ יהי' בירור המחיצה וההבדלה גופא [שלכן ביום השלישי נאמר "כי טוב" גם על מלאכת המים], עד"ז הוא ב"ואתפלא קרח", שהכוונה בזה היתה שקרח עצמו יתברר (אלא שכוונה זו לא נשלמה אז, מפני שקרח לא רצה בזה).
48. ראה זהר ח"ג ריש פרשתנו.
49. ראה תו"א נח י, סע"ד ואילך.
50. ראה לקו"ש ח"ז ע' 150 ואילך. ויש"נ.
51. מלאכי ג, ג.
52. שעהיוה"א רפ"ה.
53. ראה פרש"י בראשית א, א (בסופו). ב"ר פי"ב, טו.
54. ראה לקו"ש ח"ד ע' 1065 ואילך. ח"ח ע' 121.
55. ישעי' מ, ה.
56. ראה תו"ח תצוה תפכ, א ואילך [בהוצאה החדשה – שכט, ב].
שער האמונה פכ"ה. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 37 (הערה 72).